

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

102 nci Birleşim

3 . 7 . 2003 Perşembe

3. - Çeşitli Kanunlarda ve Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile İçişleri; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm; Tarım, Orman ve Köyüşleri; Çevre; Plan ve Bütçe Komisyonları raporları (1/602) (S. Sayısı : 198) (Devam)

BAŞKAN -

26 ncı maddeyi okutuyorum :

.....

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Trabzon Milletvekili Sayın Mehmet Akif Hamzaçebi; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tasarının bu maddesi, 1998 yılında yürürlüğe girmiş olan ve kalkınmada öncelikli yöreler ile olağanüstü hal bölgesinde birtakım teşvikleri düzenleyen ilgili yasada değişiklikleri öngörüyor.

4325 sayılı Kanun, bu yörelerde, kalkınmada öncelikli yöreler ile olağanüstü hal bölgesinde, bir yandan vergi teşvikleri öngörüyordu, bir yandan da yatırımcılara bedelsiz arsa verilmesini öngörüyordu. Bu iki teşviki kullanmak suretiyle bu bölgelerde yatırımın ve istihdamın artırılmasını hedefleyen bir kanundu. Madde, yatırımcılara bedelsiz arsa verilmesine ilişkin olarak bu kanunda yer alan, sadece hazine arazilerinin verilmesine ilişkin kaydı, sınırı kaldırıyor, hazine arazileri yanında, katma bütçeli kurumlara ait araziler ile il özel idarelerine ve belediyelere ait arazilerin de istihdam yaratmak amacıyla yatırımcılara bedelsiz olarak verilmesini kapsama alıyor. Bu madde de, tasarının bazı maddelerinde olduğu gibi, Cumhuriyet Halk Partisinin destek verdiği, katkıda bulunduğu maddelerden birisidir.

İlgili yasada var olan, yatırımcılara bedelsiz arsa verilmesinin işleyişi şu şekilde: Önce, yatırımcıya bu arsa veriliyor; ama, tapu siciline bir şerh konuluyor, yatırım tamamlandıktan sonra da bu şerh kaldırılıyor; ama, sözleşmede öngörülen yatırım süresi sonunda eğer yatırım tamamlanmaz ise, yatırımcının üzerinde yapmış olduğu inşaatla birlikte sözleşme feshediliyor ve bu inşaat tamamlanmamış haliyle hazineye kalıyor.

Esasında, bu şart oldukça ağır; yani, yatırımcıyı, baştan bu yatırıma girmekten caydıracak nitelikte. Kriz oldu, mücbir sebep oldu veya başka nedenlerle, diyelim ki, yatırımın yüzde 40'ını tamamlayabildi, devam edemiyor yatırımcı "hayır, sözleşmeyi feshediyoruz; bu yatırımı, yüzde 40'ıyla birlikte, bedelsiz olarak hazineye bırakıyorsun" diyoruz. Bu, tabii, bu tasarının değil, 1998 yılında çıkmış olan yasanın bir hükmüdür. Bunu düzeltme olanağı olabilirdi; ama, komisyonlarda bu yöndeki önerilerimiz kabul görmedi. Bu, işin bir yönü.

İkinci yönü şudur: 4325 sayılı Kanun 1998 yılında çıkmıştı ve 2002 yılı sonuna kadar, 22 ilde, en az 10 kişilik istihdam yaratan yeni işyerlerinin veya mevcut işyerlerinin de çalıştırdıkları işçilere ilave olarak 10 veya daha fazla işçi istihdam etmeleri halinde, belirli vergi teşviklerini öngörüyordu. Bu işyerleri 5 yıl süreyle Gelir ve Kurumlar Vergisinden muaftı. Bu işyerlerinden elde edilen kazançlardan Gelir ve Kurumlar Vergisi ödenmiyordu. Bu uygulama 31.12.2002 tarihinde sona erdi.

Hatırlayacaksınız, 4325 sayılı Kanunun şartları iki taneydi. Birincisi, uygulanacak olan ilin kişi başına düşen millî gelirinin 1 500 dolar veya daha aşağısı olma şartı vardı. Bir şart daha vardı, Devlet Planlama Teşkilatının hesapladığı sosyal gelişmişlik düzeyi diye bir oran var, o oranın da 0,5 veya daha altı olması lazım. Bu şartlara uyan 22 il vardı. Uygulama, Aralık 2002 sonunda sona erdi.

Bu dönemde, Sayın Başbakanımızın bir açıklaması oldu, 1 500 doları yine esas alacaklarını ifade ettiler. Yine, Sayın Maliye Bakanımızın teşvikler konusunda "acayip teşvikler getireceğiz" şeklinde bir beyanı oldu, basından okuduğum bir beyanı oldu; ancak, halen bir tasarı gelmiş değildir; muhtemelen, hükümet böyle bir hazırlığın içerisinde; hangi aşamadır, kapsamı nedir, bilemiyoruz.

Sorun şuradadır: 4325 sayılı Kanunun esas aldığı 1 500 doları, Sayın Başbakanın açıklamasına göre, yeni hükümetimizin de esas alacağı anlaşılıyor. O zaman, bu kapsama 22 il giriyordu, Devlet İstatistik Enstitüsünün açıkladığı 2001 yılı millî gelir rakamlarına göre ise 1 500 doların altında 38 il olmaktadır. 38 il bu kriterin altında olduğu için, eğer tasarı o şekilde Meclise gelirse, bu teşviklerden yararlanacaktır.

4325 sayılı Kanun başarılı olmuş mudur diye bakarsak, bir iki il dışında çok fazla başarılı olduğunu söylemek mümkün değil; en azından, başarılı olduğuna ilişkin, hükümetin elinde, idarenin elinde böyle veriler yoktur. Neden olmamıştır; işte, terör vardı, güvenlik meselesi vardı, tasarrufların çok daha kârlı olarak değerlendirileceği başka alanlar vardı, hazine bonoları çok cazipti -halen caziptir- bu tip nedenlerle çok fazla başarılı olmamıştır. Ama, güvenlik meselesini çözen bir Türkiye'de, yeni bir düzenlemenin başarılı olma şansı vardır; ancak, 1 500 dolar gibi bir kriteri esas alıp, sadece buna bağlı kalarak, bu limitin altında olan iller, üstünde olan iller diye bir ayırım yapmayı kesinlikle doğru bulmuyorum. Neden yanlış?.. Yani, 1 500 doları birkaç dolarla aşan iller vardır. Öyle bir kriter koymuşsunuz ki, birkaç dolarla bu şartı aşıyor; ama, o illerin özelliğine baktığınızda, o kapsama giren illerden çok daha farklı özellikleri var. Belki, kapsama giren illere kıyasla, bu 1 500 doları aşan ilin, haydi haydi o kapsama girmesi lazım.

YEKTA HAYDAROĞLU (Van) - Mesela, Trabzon...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Evet; mesela, Trabzon 1 506 dolardadır. Başka örnekler de bulabiliriz; Trabzon bir örnektir.

Bu keskin ölçüler, keskin kriterler son derece yanlış yerlere götürür. Bir bakarsınız ki, 1 500 doların altında olduğu halde o kapsama giren bir ili gördüğümüz zaman "ya, bu il de buraya mı girdi, nasıl oldu, şu il girememişken bu il buraya nasıl girdi" şeklinde bizi rahatsız eden uygulamalar olur.

Tabii ki, Devlet İstatistik Enstitüsü, ciddi bir kurumumuzdur ve millî gelir hesap yöntemleri vardır; ancak, millî gelir hesap yöntemlerinin ayrıntılarına girdiğimizde, illerin bazı özelliklerini yeterince yansıtmadığını görürüz. Bunu, Devlet İstatistik Enstitüsü de gayet yakından bilmektedir. Belki, millî gelir hesap yöntemini bu yıl veya önümüzdeki yıldan itibaren değiştirecektir; bu hesap yöntemini, ülkenin illerinin ve ülkenin bütün bölgelerinin özelliklerini katabilecek bir yöntemle geliştirecektir; ancak, mevcut yöntemle giderek, 1 500 dolar sınırını esas alıp "bu sınırın altındaki iller-üstündeki iller" ayırımını yapmayı doğru bulmuyorum. 1 500 doların üstünde olup da kapsama girmesi gereken, teşvik edilmeyi hak eden birçok ilimiz vardır; bunu, hükümetimizin, Sayın Maliye Bakanımızın dikkate alması gerekir.

Tasarının teşvik yönlü bu maddesinin bu çerçevede düşünülmesi gerekir. Bu vergi boyutu biraz daha farklı tabii. Tabii ki, farklı bir yasada düzenlenmesi gereken bir konudur bu; ancak, bu, hükümetin önünde olması gereken, dikkatle üzerinde düşünmesi gereken bir konudur.

Bu tasarının -zaman zaman burada konuşmalar oluyor- Cumhuriyet Halk Partisi olarak, hakikaten, hem komisyon görüşmeleri sırasında hem Genel Kuruldaki görüşmeler sırasında katkı verdiğimiz maddeleri olmuştur. Tarım arazilerinin satışı olsun, su ürünü üretim yerlerinin il özel idarelerince kiraya verilmesi olsun, köy merasından köyün ortak yapıları için kullanılacak yerlerde otlakiye bedelinin alınmaması olsun gibi bazı düzenlemeler, bizim Partimizin de katkılarıyla oluşmuş olan düzenlemelerdir; ancak, SİT alanı gibi, hiçbir zaman, mevcut şekliyle, sorunları çözeceğine inanmadığımız ve destek vermediğimiz düzenlemeleri vardır.

Gecekondu affına ilişkin düzenlemede, gecekondu meselesinin çözülmesini istiyoruz. Gecekonduyunun mülkiyet ve imar probleminin çözülmesini, vatandaşlarımızın bu endişeden kurtulmasını; ancak, Avrupa Birliğine aday bir Türkiye'nin de, artık, gecekondu sorununa veda etmesini, kentlerimizin gecekondulaşmasına yol açan nedenlerin ortadan kaldırılmasını ve bunların çözümlerinin de bu tasarıya yansıtılmasını istiyoruz.

Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisinin görüşlerini ifade etmek üzere söz aldım ve görüşlerimizi ifade ettim.

Teşekkür eder, hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Hamzaçebi.